

Exempel på gårdshistorik. Omslag.

Observera att detta exempel är gjort i A5. Materialet levereras i A4.

Kort historik

Skjutsbol

Storskifteskartan 1824 (utsnitt).

Stefan Nilsson,
kulturgeograf

Om dokumentet

Materialet är hämtat från olika källor (uppgifterna 1503-1665 hämtade från Ingvar Dahls webbplats, sky.prohosting.com/idahl/index.htm, befolkningen 1890 från www.foark.umu.se/folk/s/Sok.asp, ortnamnstolkningen ur serien Sveriges ortnamn, Ortnamnen i Värmlands län, kan skaffas från SOFI, www.sofi.se, och de historiska kartorna kommer från Lantmäteriet, www.lantmateriet.se), sammanställt och bearbetat av undertecknad. Det främsta arbetet har bestått i att korrigera de äldre kartorna efter nutida kartor. Metoden kallas att rektifiera historiska kartor, och har resulterat i ett antal så kallade historiska kartöverlägg. Genom dem kan man jämföra landskapsbilden förr och nu och se förändringar i markanvändning och bebyggelse, dels över tid och dels mellan olika tider.

De historiska kartorna saknar kopieringsskydd på grund av sin ålder. Likadant är de historiska källuppgifterna allmänt material. Däremot tillhör kartöverläggen undertecknad, dels eftersom jag har gjort dem, dels eftersom de feltolkningar som finns i dem helt och hållet är mina.

Undertecknad, Stefan Nilsson, är kulturgeograf och har under ett antal år arbetat med inventering, dokumentation och analys av kulturlandskap i främst Värmlands och Gävleborgs län. Vid Karlstads universitet har jag arbetat med en avhandling i kulturgeografi, som behandlar aspekter på lämningar efter odling i Värmlands län.

Som momsregistrerad bisyssla åtar jag mig olika slags uppdrag med landskapshistorisk inriktning samt kursdagar och föreläsningar om och förevisning av historiska kartor och kulturlandskap, leder byavandringar utifrån historiska kartor med mera. Det sker i såväl Länsstyrelsens regi som via studieförbund och organisationer. Jag tar även fram historiska kartöverlägg över enskilda gårdar åt intresserade privatpersoner.

Kontakta mig för mer information.

Stefan Nilsson, kulturgeograf
Åstorpsgatan 3
660 50 Vålberg

054 - 54 27 30
stefan.nilsson@arstuga.se

070 - 659 7819
www.arstuga.se/antikva

Enkel sammanställning av befolkning vid vissa tidpunkter

Sammanställning befolkning Skjutsbol, Stavnäs socken

Stefan Nilsson 2007-07-29

Ortnamnet: Härledningen av förleden är okänd (ev. mansnamnet *Sjul*).

Skatteboken 1503: Skiwsboll (skatt ej angiven)

Jordeboken 1540: Skiursboll, Olof 7 öre skatt

Hjonelagslängden 1610:

Skiutzbooll	H D P
Oloff	2 1 1
Jonn	2 0 0
Oloff Elfsson	2 0 0

H = Husfolk (husbonde+husfru), D = Drängar, P = Pigor

Mantalslängden 1628: Olof
Ragnhild
Kerstin
(Elof, mtl 1635)
(Olof Olofsson, mtl 1635)

Mantalslängden 1641: Olof Olofsson
Elof Olofsson

Skattelängd 1665: Olof Olofsson (överstruken)
Bengt Olofsson
Jon Persson

Historiska kartor: *Geometrisk jordebok 1646**

Storskifte inägor 1774

1/8 Olof Bengtsson, Malin Segoldsdotter med sin avlidne mans Nils Månsson barn; 1/8 *Bryngel Persson* (ägorna); 1/12 Jungfru Caisa Stina Magnell; 3/32 gamle Erik Eriksson, avlidne Nils Perssons omyndiga barn, Brynte Andersson; 3/32 Änkan Karin Månsdotter med sina barn Per Andersson och Britta Andersotter; 5/128 Anders Larsson i Näbbol; 7/144 unge Erik Eriksson; 1/18 och 3/32 Jon och Nils Jonsson, pigan Anna Jonsdotter; 3/32 Jon Andersson; 19/128 ”*Studiosus*” ((präst-)student?) Johan Gustaf Magnell.

*Storskifte utängar och hagmark 1779**

Storskifte skogsmark 1792*

Storskifte 1824

A Per Larsson; B Per Jansson; C Anders Bryngelsson;
D Anders Persson; E Jonas Jonsson; *F Per Bryngelsson*;
G Nils Olofsson; H Hans Jonsson; J Jan Jonsson;
K Jan Olofsson; L Anders Olsson och Nils Andersson;
M Nils Bryngelsson i Boda

Laga skifte 1847-48

(Jordägarna ej excerperade ur karttexten.)

Hembygdskartan 1880-95*

* Kartan ej avritad till överlägg här.
Aktuell jordägare markerad med *kursiv* text.

Folkräkningen 1890: (www.foark.umu.se/folk/s/Sok.asp)

Antal personer i Skjutsbol: 104 st.

Erik Nilsson f. 1835, Hemmanseg. Eva
Eriksdotter f. 1850 Malvina f. 1873

Karl Nilsson Lindberg f. 1871,
Hemmanseg. Anders Nilsson f. 1826

Jan Nilsson f. 1825, Hemmanseg. Anna
Karlsdotter f. 1830 Matilda f. 1858 Nils
Alfred f. 1862 Kristina f. 1867 Kajsa
Andersdotter f. 1809

Magnus Nilsson f. 1816, Hemmanseg.
Maria Jonsdotter f. 1817

Olof Andersson f. 1832, Hemmanseg.
Kajsa Oldsdotter f. 1833 Per f. 1859
Karolina f. 1877 Kajsa Nilsdotter f.
1810 Johan Jansson f. 1854 Matilda
Sofia Oldsdotter f. 1857 Elin Maria f.
1881 Hilma f. 1883 Karl Johan f. 1885
Jon Efraim f. 1887

Nils Nilsson f. 1837, Hemmanseg. Kris-
tina Petersdotter f. 1835 Maria f. 1870
Hilda f. 1873 Olof Petersson f. 1833 Ida
Jansdotter f. 1856, Inhysesshjon

Andreas Olsson f. 1831, Hemmanseg.
Maria Nilsdotter f. 1834 Lydia f. 1875
Karl Johan f. 1877 Karolina f. 1879
Maria f. 1870 Olof Olsson f. 1843 Emma
Kristina Andreasdotter f. 1854 Anna f.
1877 Elin Maria f. 1881

Olof Jansson f. 1823, Hemmanseg.
Johan Westman f. 1861 Julia Karls-
dotter f. 1868 Georg Mauritz f. 1890
Anna Katarina Karlsdotter f. 1871, Piga

Karl Wilhelm Westman f. 1857, Hem-
manseg. Hulda Nilsson f. 1859 Signe
Maria f. 1887 Ester Karolina f. 1889
Anna Persdotter. f. 1864, Piga

Olof Persson f. 1817, Hemmanseg.
Märta Jansdotter f. 1817 Johan f. 1848
Adolf f. 1855 Kristina f. 1858 Anna f.
1851

Alfred Andersson f. 1846, Hemmanseg.
Anna Olsdotter f. 1843 Anna Lydia f.
1881

Karl Jonasson Billgren f. 1833, Hem-
manseg. o skräddare Stina Olsdotter f.
1835 Hilma f. 1859 John f. 1871 Anna
Emilia f. 1873 Signe Maria f. 1878 Kris-
tina Jonasd:r Billgren f. 1830

Johannes Olsson f. 1827, Hemmanseg.
Regina Jansdotter f. 1835 Karl f. 1871
Olof Hjalmar f. 1874 Walfrid f. 1879
Johan Adolf f. 1866

Anders Andersson f. 1834, Hemmans-
eg. Kajsa Jansdotter f. 1829

Emanuel Jonasson f. 1848, Hemmans-
eg. Märta Andersdotter f. 1840 Hulda
Maria f. 1874 Anna Lovisa f. 1879
Emma Kristina f. 1882

Olof Månsson f. 1818, Backstuguhjon
Alfred Olsson f. 1857

Johan Månsson f. 1816, Backstugu-
hjon Kajsa Persdotter f. 1821

Karl Andersson f. 1838, Inhyses-
hjon Stina Karlsdotter f. 1841 Edvard f. 1873
Beda Kristina f. 1876 Emma Maria f.
1880 Hilma f. 1883

August Andersson f. 1845, Inhyses-
hjon Johanna Gustafsdotter f. 1852
Anna Charlotta f. 1877 Maria f. 1880
Kristina f. 1883 Karl Gustaf f. 1887 Jon
Nataael f. 1890

Kajsa Andersdotter f. 1821, Inhyses-
hjon Lisa Andersdotter f. 1817

Kajsa Andersdotter f. 1833, Inhyses-
hjon

Kajsa Andersdotter f. 1811, Backstu-
guhjon

Stina Andersdotter f. 1821, Inhyses-
hjon

Anders Gustaf Olsson Fall f. 1845,
Soldat Maria Eriksdotter f. 1844 Oskar
f. 1873

Lista på fornlämningar

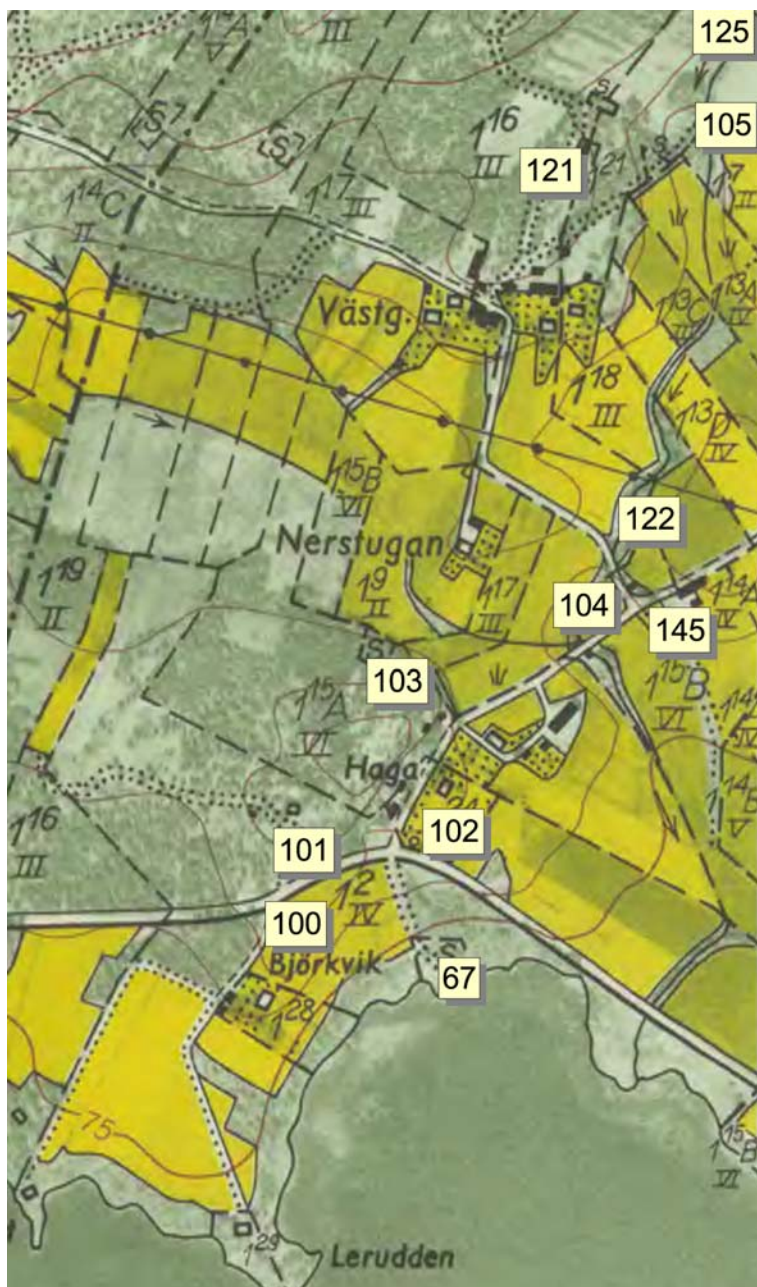
Enkel fornlämningsöversikt

Raä-nr. Anm.

- 67: Notbod (grund efter).
- 100: Torplämning (uppgift om; *Haget*).
- 101: Torplämning (uppgift om; *Haga Källarboden*).
- 102: Torplämning (uppgift om; *San[d]*).
- 103: Torplämning (uppgift om; *Väst i stuga*).
- 104: Torplämning (uppgift om; *Nystuga*).
- 105: Torplämning (uppgift om; *Bråten*).
- 121: Utjord med eget namn (*Mörebol*), eventuell ödegård.
- 122: Kvarn (grunder; enl. uppg. i bruk t.o.m. ca 1900).
- 125: Såglämning (enl. uppg. i bruk t.o.m. 1906).
- 126: Skvaltkvarn (uppgift om; oklart läge).
- 145: Gårdstomt (*Där Framme*; enl. kartan 1646 äldsta gårdsläget i byn).
- 183: Lösfynd av skafthålsyx (oklart läge).
- 200: Lösfynd av skafthålsyx (oklart läge).

(www.fmis.raa.se; kan även söka via www.raa.se -> FMIS - Fornsök)

Utsnitt ur ekonomisk karta med fornlämningar markerade

Skjutsbol ekonomisk karta 1965

Historiska kartor, beroende på förekomst etc.

De historiska kartorna för en by eller gård korrigeras efter en modern karta (rektifiering). Samlat ligger fyra olika blad, en sådan grupp per befintligt tidsskikt, med äldsta kartan främst (eller efter önskemål): ett utsnitt ur originalkartan, en OH-film med ett i datorn ritat överlägg ovanpå ett utsnitt ur den ekonomiska kartan som bakgrund. Rutinmässigt markeras bostadshus med röda fyrkanter med svart kant, uthus som blå fyrkanter, tomt med ljusbrunt, åkermark som gula fält med svart kant, äng som gröna fält, väg som mörkrött streck, hägnader (och vissa gränser) som svarta streck, samt vatten som blåa streck och fält.

Utsnitt av originalkarta, färggutskrift

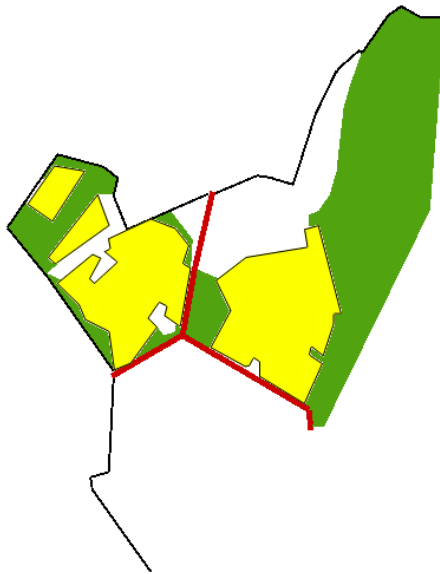

Skjutsbol storskifte 1774

Teckenförklaring till kartöverlägget

	Åker
	Äng
	Tomt
	Vatten
	Bostadshus
	Uthus
	Väg
	Dike/bäck/etc.
	Hägnad/gräns

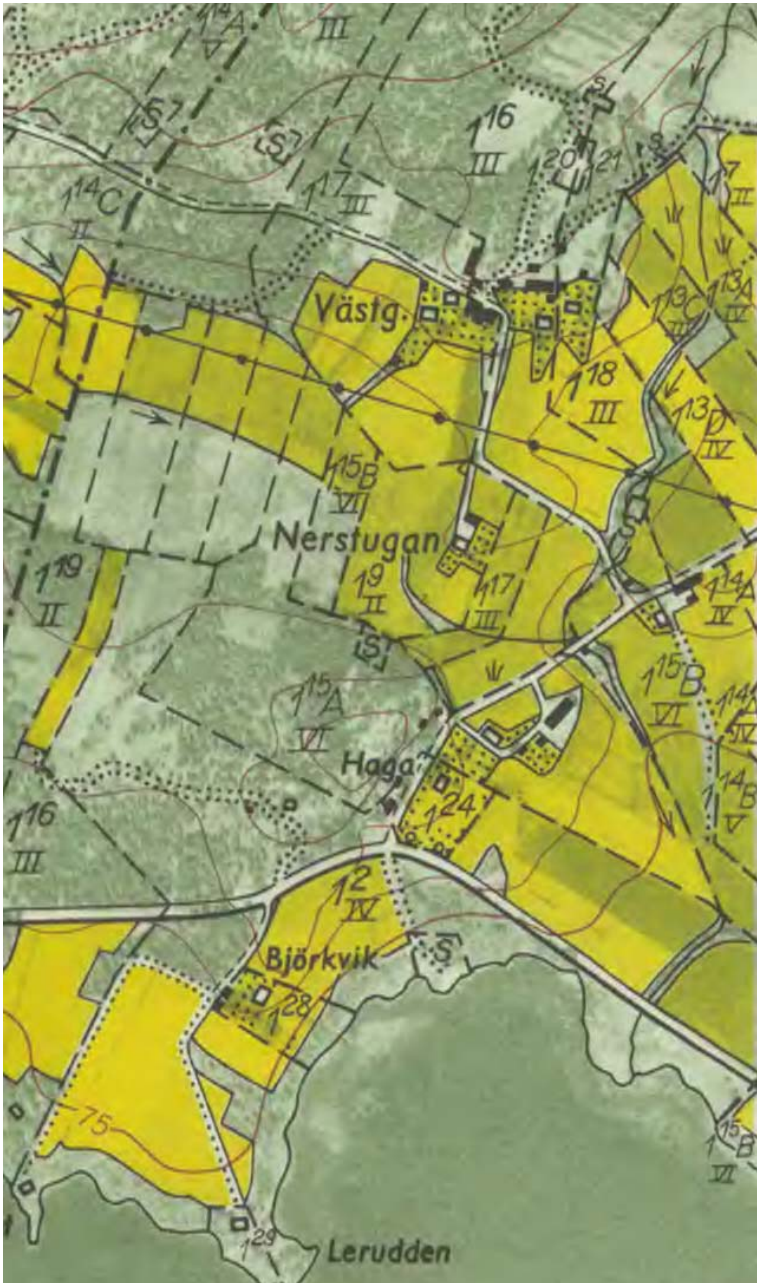
OH-film med ritat kartöverlägg i färg

Skjutsbol storskifte 1774

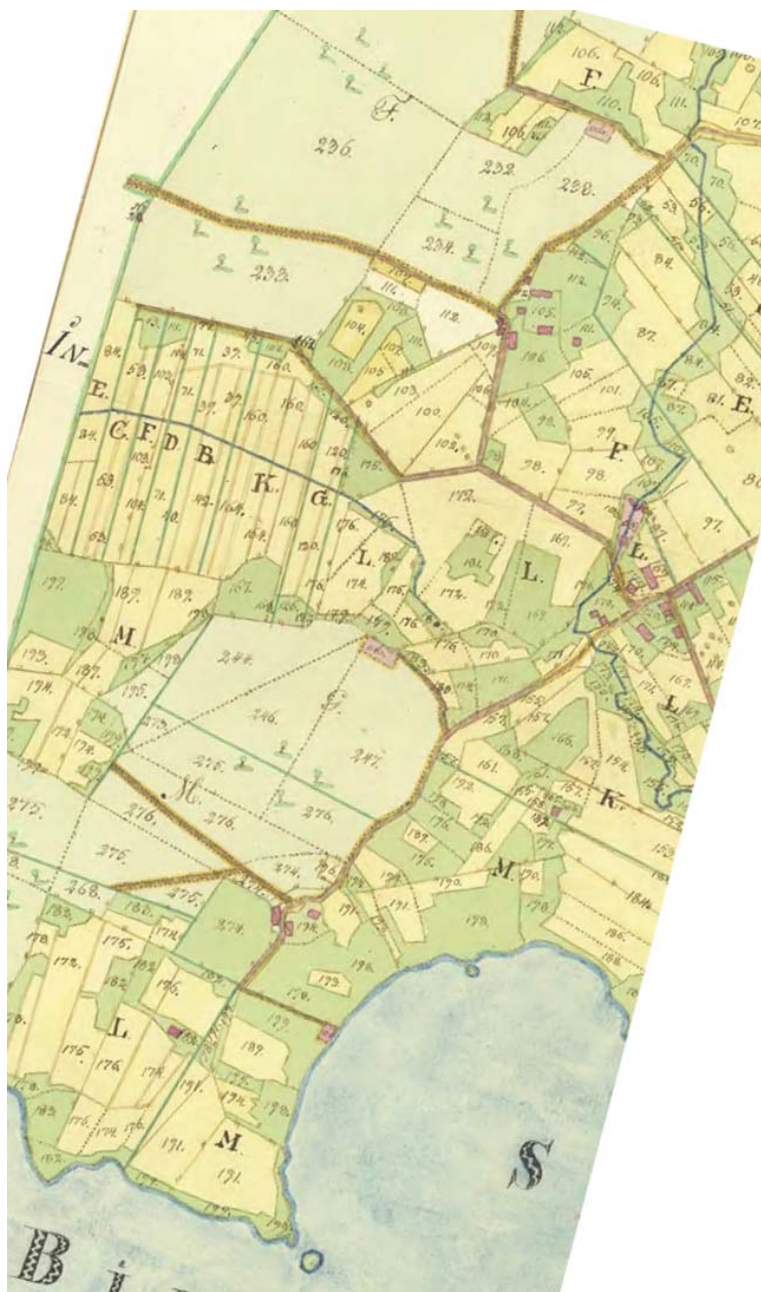

Utsnitt ur ekonomisk karta som bakgrund till OH-filmen

Skjutsbol ekonomisk karta 1965

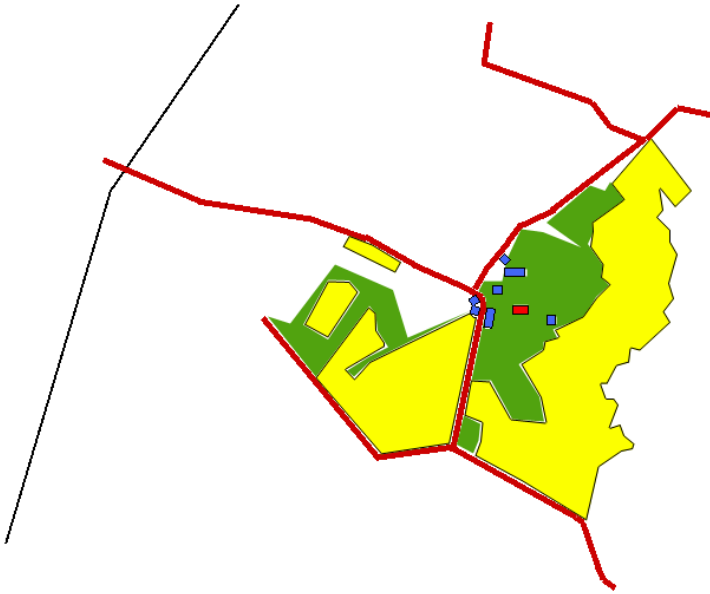

Skjutsbol storskifte 1824

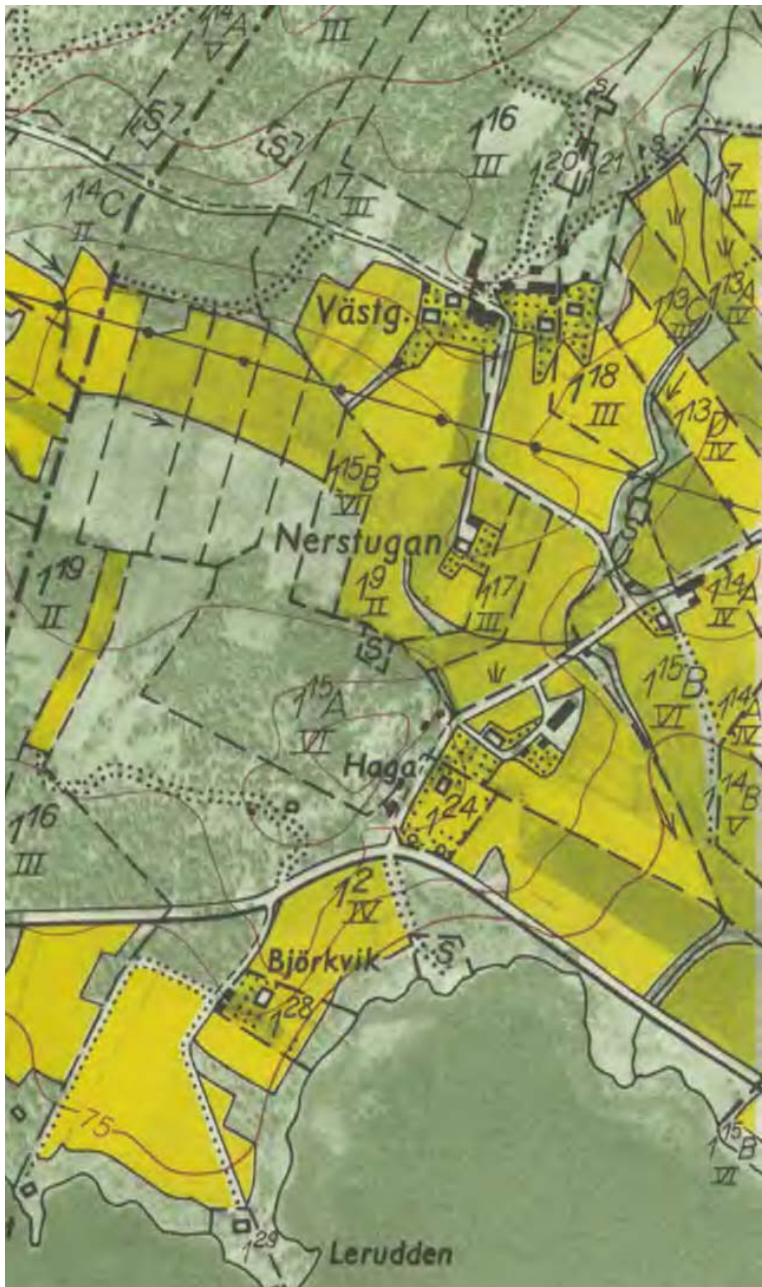
	Åker
	Äng
	Tomt
	Vatten
	Bostadshus
	Uthus
	Väg
	Dike/bäck/etc.
	Hägnad/gräns

Skjutsbol storskifte 1824

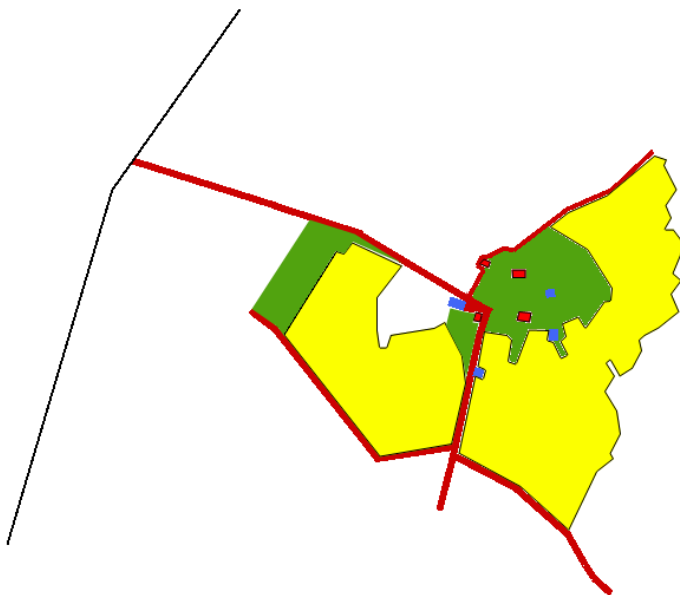
Skjutsbol ekonomisk karta 1965

Skjutsbol laga skifte 1847

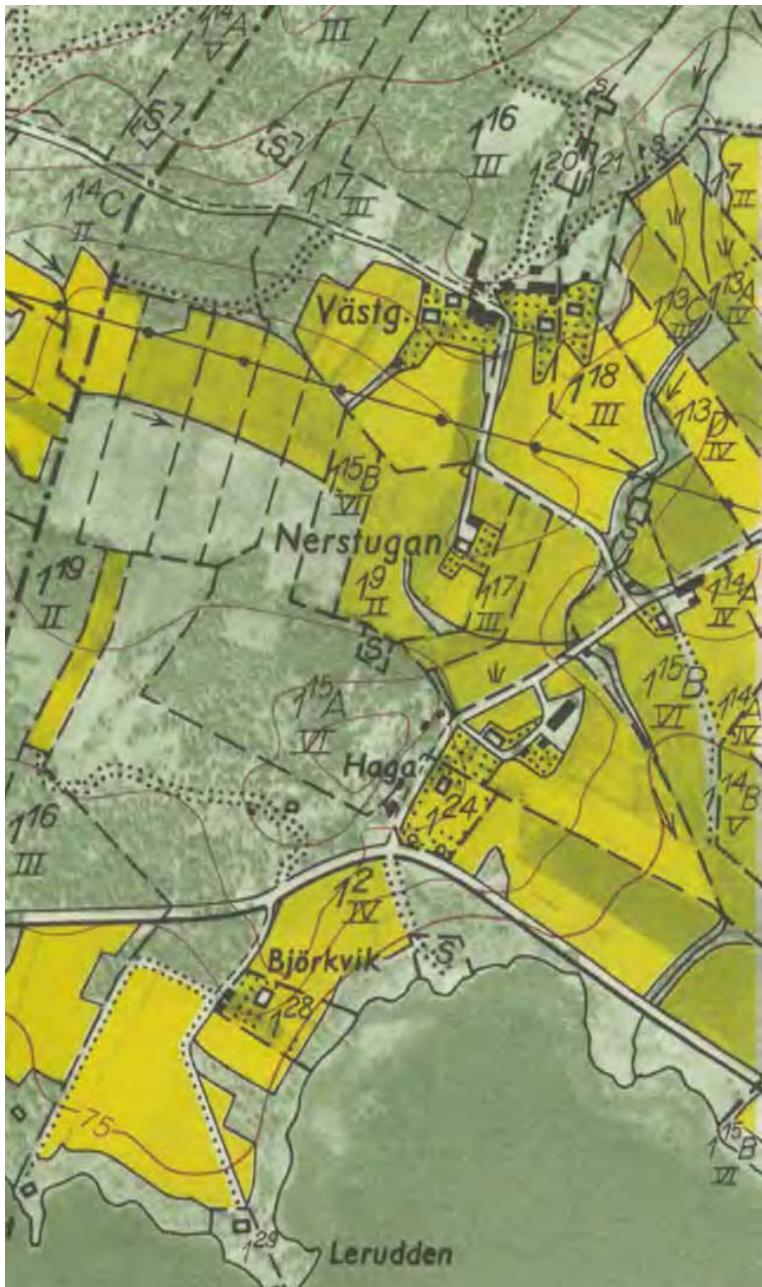
	Åker
	Äng
	Tomt
	Vatten
	Bostadshus
	Uthus
	Väg
	Dike/bäck/etc.
	Hägnad/gräns

Skjutsbol laga skifte 1847

Skjutsbol ekonomisk karta 1965

I det här exemplet rektifierade jag inte den s.k. Hembygdskartan p.g.a. dess grova skala. Dock är den vriden och omskalad för att passa till de andra kartorna i serien för jämförelse.

Skjutsbol Hembygdskartan 1890